

Socialdepartementet
Dnr: S2023/00440

Remissvar – Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)

Sveriges Arbetsterapeuter organiserar den absoluta majoriteten arbetsterapeuter i yrkesverksam ålder i Sverige. Vi tillvaratar och driver arbetsterapeutens yrkesmässiga och fackliga intressen. Med en hög representativitet kan vi som organisation föra arbetsterapiens och arbetsterapeuters talan i Sverige och internationellt.

Sveriges Arbetsterapeuter har tagit del av förslagen i utredningen som framför allt utgår från tre principer:

1. Tvångsvård för skadligt bruk eller beroende ska ges samordnat med annan psykiatrisk vård och vara en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja.
2. Tvångsvård ska användas för att förhindra dödsfall och allvarlig sjukdom.
3. Verksamheter som bedriver heldygnsvård med tvång ska vara i ständig utveckling för att göra vården så trygg och meningsfull som möjligt.

Sveriges Arbetsterapeuter vill först och främst välkomna utredningens genomförande och dess förslag, som vi ser på ett betydande sätt kommer att stärka individens möjligheter till jämlik hälsa och skapa ökade möjligheter att leva ett aktivt och meningsfullt liv. Vi ser, vilket vi tidigare skrivit om, många bärande förutsättningar i det tidigare lämnade delbetänkandet, *Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet* (SOU 2021:93). Vi välkomnar därför den tydlighet och det fokus på sammanhållen behandling med utgångspunkt i den ofta komplexa bild som råder vid samsjuklighet som utredningen presenterar.

Sveriges Arbetsterapeuter vill särskilt poängtera vikten av det personcentrerade perspektiv som framgår i utredningens förslag, där alla delar av utrednings-, behandlings- och uppföljningsarbetet genomförs tillsammans med personen i behov och dennes anhöriga.

Ett personcentrerat perspektiv ställer även höga krav på *tidiga* hälsofrämjande, förebyggande, rehabiliterande och/eller habiliterande insatser i samverkan, oavsett vilken vårdform eller lagstiftning som reglerar insatserna. Samverkan måste ske i ett tidigt skede samt med ett långsiktigt perspektiv.

Arbetsterapeuter har nyckelkompetens inom att utreda funktions- och aktivitetsförmåga och att initiera adekvata insatser i syfte att främja hälsa, aktivitet och delaktighet inom alla åldersgrupper och livsarenor och oavsett inom vilken typ av vårdform som patienten befinner sig inom. Det är därför angeläget att det i det fortsatta arbetet utifrån utredningens förslag säkerställs jämlik tillgång till arbetsterapeutisk kompetens oavsett vård- eller behandlingsform och oavsett utifrån vilket lagrum som insatsen genomförs. Det är viktigt att säkerställa bredden av professioner i teamet runt patienten.

Arbetsterapeuter har sin teoretiska och praktiska utgångspunkt i aktivitetsperspektivet. Det vill säga att människan är en aktiv varelse som vill och behöver kunna delta i meningsfulla aktiviteter för att främja hälsa och vara delaktig i samhällslivet i den grad som man behöver och/eller vill. Utifrån de lagda förslagen tydliggörs att utredningen delar denna syn och att många av de förslag som skrivs fram, att använda engagemang i för patienten meningsfulla aktiviteter både i behandlingssyfte och som tydlig målsättning för insatserna, utgör en viktig del av förslagets intention.

Sveriges Arbetsterapeuter vill särskilt lyfta fram vikten av att det skapas lika möjligheter för individen oavsett om hen bor i stad eller på landsbygd när det kommer till resurser för och möjligheter till vård, behandling, rehabilitering och meningsfull sysselsättning. Detta ställer i sin tur höga krav på strategiskt arbete för jämlik tillgång till nyckelkompetenser för teamarbete och krav på tillgång till de olika verksamheter som behövs för patientens långsiktiga behandling och möjligheter till framtida sysselsättning och arbete.

Därutöver ser Sveriges Arbetsterapeuter att många viktiga delar i utredningen handlar om arbete utifrån bästa tillgängliga kunskap och att insatser till personer i behov styrs av kunskap. Detta är ett mycket viktigt incitament i omställningen för framtidens Nära vård, inte minst utifrån att främja möjligheten till evidensbaserat arbete. Här behövs samordnat strategiskt arbete för att även hitta adekvata uppföljningsmetoder och indikatorer som mäter såväl effekten av insatserna som graden av personcentrering. Arbetsterapeuter har i sin professionsutövning tillgång till många evidensbaserade bedömnings- och uppföljningsinstrument, vilka även utgår från och inkluderar personcentrering.

Avslutningsvis vill Sveriges Arbetsterapeuter återigen betona vikten av att det utformas ett nationellt ramverk som inkluderar arbetsterapeutisk kompetens i alla delar av behandlingskedjan såväl inom regiondriven som kommunal hälso- och sjukvård samt socialtjänst, i syfte att möjliggöra en jämlik tillgång till hälsofrämjande, rehabiliterande och/eller habiliterande insatser till målgruppen.



Ida Kämlin
Förbundsordförande
Sveriges Arbetsterapeuter